

sınıfı çatıdan görmek

Süreç bir şekliyle sosyalist hareketi, toparlanması ve cevap verilmesi zor teorik ve politik sorunlarla karşı karşıya getirirken, bir başka şekliyle de Kürt özgürlük hareketinin önlenemeyen yükselişine, Türkiye coğrafyasında yürütülen sınıf mücadelesi ile özgürlük mücadelesinin ayrı kulvarlarda atmasına yol açmış, mücadeleler arasında güç, politika, strateji farklılıklarının oluşmasına sebep olmuştur.

M. ÖZLEM

Çatı partisi üzerinden yürütülen tartışmalar, projenin realize olmasına paralel bir şekilde kamunun ve sosyalist hareketin gündeminde yer edinmeye başladı. Gerek burjuva medyada, gerekse sosyalist basında çatı üzerine haber, yorum ve yazı dizileri birbiri ardına sıralanırken çatıya bakış açısı da bu tartışmanın içinde kendi köşelerini oturtarak şekillenmeye başladı.

Çatı projesi yeni bir proje değil. Onu güncel kılan; projenin hayat bulma koşullarının ortaya çıkmış olması. Bu noktada burjuva basın, projenin önünü kesme maksatlı haberlerle esas olarak çatının bileşeni olan/olacak yapıların içine oynamaya ve bir nevi kafa karışıklığı yaratarak projenin imkanlarını tüketmeye yönelik içerikte haberlerle sürece müdahale etmeye çalışır. Sosyalist hareketin önemli bir kısmı da farklı bir boyutta negatif bir tartışma ve tutum alışı projenin gerçekleşme koşullarının mevcut olmadığına dair bir

tezden hareket ederek aynı sonuca ulaşıyor.

Proje akamete uğratılmak isteniyor. Bu noktada, bir yandan projenin önünü kesecek, kesmeye aday ya da niyetli alternatif arayışlar gündeme getirilip ısıtılırken, diğer yandan çatı partisi projesinin amaç ve hedeflerine aykırı yorumlar, karşı karşıya getirmeler ve hatta örgütsel formları karıştırmalar üzerinden proje üzerinde bir muğlaklık yaratılmaya ve gerçekleşecek projeyi şimdiden çeşitli sıfatlarla malul bırakmaya yönelik yorum ve yazılar üretiliyor. Bu noktada yürütülen tartışmalara müdahale etmek, projenin özünün anlaşılır hale gelmesini sağlamak projenin sahipliğini üstlenmiş kurumlar ve çevreler için önemli bir görev olarak ortaya çıkmıştır.

Çatıyla tariflenen cephesel birlik, bir ihtiyacın ve arayışın ürünü olarak şekillenmiştir. Bu ihtiyaç Kuruçesme'den bu yana sosyalist hareketin kendi içinde yürüttüğü birlik tartışmalarına temel oluşturan ihtiyaçlarla büyük benzerlik taşır. Bu benzerlikten olsa gerek çatıyla tariflenen cephe örgütlenmesi pek çok kişi ve çevre tarafından sosyalistlerin birlik örgütlenmesi gibi algılanmış ve bu mimar üzerinden eleştiriye tabi tutulmuştur.

Sosyalist hareketin birlik serüvenine temel oluşturan ihtiyaçlar birebir dünya ve ülke siyasasında gündeme gelen gelişmelerdir.

Sovyetler Birliği'nin dağılmasına paralel Marksist ideolojinin hegemonik yenilgisiyle birleşen Türkiye sosyalist hareketinin 12 Eylül yenilgisi, ideolojik ve politik bir felç durumuna yol açarken sosyalist hareket ile işçi sınıfı arasında kurulan bağın kopmasını örgütsel formların dağılmasına ve solun toplumsal coğrafyada marjinalleşmesine yol açmıştır. Aynı dönem 1984'te başlayan Kürt isyanıyla birleşmiş, solun ideolojik yenilgisini,

şovenizmin güçlenmesi izlemiştir. Şovenist dalga, toplumsal atmosferde geldiğimiz noktada sınırlarına ulaşmıştır. Süreç bir şekliyle sosyalist hareketi, toparlanması ve cevap verilmesi zor teorik ve politik sorunlarla karşı karşıya getirirken, bir başka şekliyle de Kürt özgürlük hareketinin önlenemeyen yükselişine, Türkiye coğrafyasında yürütülen sınıf mücadelesi ile özgürlük mücadelesinin ayrı kulvarlarda atmasına yol açmış, mücadeleler arasında güç, politika, strateji farklılıklarının oluşmasına sebep olmuştur.

Sosyalist solun birlik arayışı esas olarak karşılaşılan sorunun birinci kaynağını; yani örgütsel parçalanma, ideolojik hegemonya kaybı ve sınıfla oluşturulmuş bağların kopmuş olması olgusuna "cevap" olarak şekillenmiştir. Oysa çatı projesi esas olarak sorunun iki boyutuna da, bir yanılla; Sosyalist hareketin yukarıda tariflenen sorunlarına, diğer yanılla da Türkiye işçi sınıfı mücadelesi ile Kürt özgürlük hareketi arasında ortaya çıkan stratejik farklılaşmaya "cevap" olarak üretilmiştir. Çatının muradı; Kürt özgürlük hareketi ile Türkiye işçi sınıfının özgürlük mücadelesiyle sosyalizm mücadelesinin stratejik, programatik mücadele birliğini oluşturmaktır.

Bu nedenle çatıya "sosyalistlerin birliğini sağlamayacak" yönündeki eleştiri mesnetsizdir. Söz konusu olan değişik konuları birbirinin yerine ikame ederek işin özünü saptırmak ve anlamazdan gelmek çabasındır ki çatının "solun birliğine hizmet etmeyeceği" iddiası başla başına tartışma meselesidir ve doğru değildir.

Sosyalist hareketin ideolojik, teorik ve örgütsel açıdan içine girdiği kriz, içerisinden geçtiğimiz konjonktürde derinleşme eğilimi göstermektedir. Söz konusu olan derinleşme beraberinde krizden çıkış imkanlarını da taşımaktadır. Kriz, özünde iş-

{ ÇATI }

çi sınıfının ideolojik, politik ve örgütsel krizidir.

Sınıf, temsiliyet krizi yaşamakta, sosyalist hareket işçi sınıfıyla gerekli bağları kuramamakta ve işçi sınıfı bir yandan şovenizmin yoğun etkisi altında enternasyonalist devrimci çizgiden koparken, öte yandan sisteme entegre olmuş sendika hareketleri önderliğinde emperyalizmin yeni dönemine özgü neo-liberal saldırılar karşısında savunmasız duruma düşmektedir. Çatı partisi projesi, bir şekilde işçi sınıfını sisteme bağlayan ideolojik saldırıya;

yani şovenizme "cevap" anlamına gelirken, diğer yanıla sosyalist hareketin politik ve örgütsel zayıflığını tolere edecek militarizmin ve neo-liberal saldırıların karşısında işçi sınıfıyla sosyalistlerin buluşma imkanlarını yaratacaktır. Kabul edilmelidir ki, işçi sınıfının ağırlıklı bir niceliği varoşlarda oturmakta, kayıt dışı enformel sektörde çalışmaktadır. Sendikasız, güvencesiz ve savunmasızdır. Kent yoksullarının neredeyse tamamını bu saydığımız kitle oluşturmaktadır. Kırlarda yaşayan yarı proleterlerin, küçük toprak sahibi ya da topraksız köylünün tarımdaki sanayileşme ve tekelleşmeye paralel bir şekilde kentlere akmasıyla birlikte bu sayı artmaktadır. O artış sağlayan olgulardan biri ise, Kürt sorununa çözümsüzlük siyaseti yürüten devletin savaş bölgesinde yol açtığı yıkımdır. Türkiye takasındaki kentlerin ve metropollerin çevresi Kürt varoşlarıyla çevrelenmiştir.

"Sınıf olmadan çatı olmaz." Aslında sınıf olmadan hiçbir şey olmaz! İşçi sınıfını örgütlenmeden hiçbir politik önerme ve projenin devrimci perspektif açısından bir ehemmiyeti yoktur. Sorunu böyle ortaya koymak bir şeydir; iyi bir şeydir. Bu ortaya koyuş aynı zamanda başka bir gerçekliği kabullenışı ve itiraf edişi de içinde barındırır. İşçi sınıfı ile örgütsel ve ideolojik bağlarımız yok denecek kadar zayıf. Teoride bir tespitte bulunmak önemlidir; fakat teori yaşamı dönüştürmenin bir aracı ise, teorik tespit beraberinde stratejik ve taktiksel yönelimleri, politik ve örgütsel açılımları getirmelidir. Politik ve örgütsel açımdan mahrum her analiz, salt yorumlamaya yönelik ve eksikli kalmaya mahkumdur.

Sorunu böyle koyduğumuzda "sınıf olmadan çatı olmaz" tespiti bizim açımızdan "sınıfı nasıl ör-

gütleyebiliriz?" sorusuna dönüşür ki bu bakış beraberinde sınıfa ulaşmanın, örgütlenmenin politik ve örgütsel araçlarına taşınmalıdır. Bu noktada "sınıf olmadan çatı olmaz" tespitine "çatisiz da sınıf olmaz" tespiti eşlik eder. Bu tespit; bir yanıla politik, diğer yanıla ideolojik bir tespittir.

"Eğer işçiler, hangi sınıfı etkiliyor olursa olsun, zorbalık, baskı, zor ve suistimalin her türüsüne karşı tepki göstermede eğitilmemişlerse ve işçiler bunlara karşı başka herhangi bir açıdan değil de, sosyal-demokrat açıdan tepki göstermede eğitilmişlerse işçi sınıfı bilinci gerçek bir siyasal bir bilinç olamaz." (Lenin) Çatı partisi örgütlemeye soyunduğumuz işçi sınıfına en baştan örgütlendiği yerin politik kimliğini sunmak demektir. Bu kimlik siyasal bir kimliktir.

Programatik olarak temel hedeflerinden birini Kürt sorununda çözümsüzlük siyasetine ve yürütülen kirli savaşa karşı çıkmak olarak koymuştur. Bu karşı çıkış, sınıf bilincinin olmazsa olmazı ve onu sistemden ve sosyal şovenizmden ayrı tutan enternasyonalist bilinç ve duruştur. Enternasyonalist bir bilinçle donatılmamış, enternasyonal bir mücadeleye duyarsız, dâhil olmamış; yani yanı başındaki bir halka, hatta içindeki bir halka kendi devleti tarafından yönetilen baskıya, zulme ve zorbalığa karşı mücadele bayrağı açmamış bir işçi sınıfının, sınıf bilinci düzeyine ulaşması mümkün değildir. Sınıfa gidilmelidir; ama sınıfa şovenizm ile, sosyal şovenizm ile hesaplasmadan, sınıf üzerindeki şoven etkiyi kırarak bir propaganda ve politik duruş oluşturmadan gitmek Marksist-Leninist çizginin işi değildir.

Çatı, enternasyonalist çizginin işçi sınıfıyla ve kent yoksullarıyla buluşma imkanlarını bağrında taşımaktadır. Siyasal demokrasi söyleminin, sos-

yal sorunların üstüne çıktığı ve çatının siyasal demokrasicilik yaptığı tezi çatının muhtevasına yönelik bir bilisizlik göstergesidir. Aynı iddia sosyal sorunlarla nasıl mücadele edeceğinden bihaber olma anlamına da gelmektedir. Neo-liberal savunuların bir bütün olarak emperyalizmin güncel yönelimleriyle örtüştüğünü, işçi sınıfının Türkiye coğrafyasında bu saldırılar karşısındaki zayıflığını ideolojik ve politik hegemonya zayıflığından kaynaklandığını görmek gerekir. Çatı, sadece Kürt coğrafyası

için değil, belki de esas olarak Türkiye coğrafyası ve Türk işçi sınıfının sorunlarının çözümünün imkanlarının oluşması için bir araçtır.

Kent yoksullarının, sarı sendikaların arkasına dizilmiş işçi sınıfının örgütsel ve politik zayıflıkları nedeniyle sisteme entegre olmak kaygısı taşıyan sol sosyalist sendikacıların, aydınların yüzlerini dönebileceği politik bir güç ve dinamizm yaratacaktır. İşçi sınıfı, "sınıf içinde örgütlenmeliyiz" sözleriyle değil, sınıfı örgütleyecek araçlarla, politik güçlerle örgütlenir. Bu noktada çatı partisi programatik olarak bir yanıla Kürt sorununda çözümsüzlüğe ve militarist saldırganlığa karşı, giderek dillendirilen darbe söylentilerine karşı, en geniş anlamıyla demokratik bir cephe anlamına gelirken, diğer yanıla neo-liberal saldırılara, bu saldırıların ortaya çıkardığı sosyal sorunlara, dalga dalga yaklaşan ekonomik krize ve yoksulluğa karşı bir mücadele cephesi, bir sosyal cephe olacaktır. Türkiye sosyalistleri, varoşlardan yeniden boy verebilmek, işçi sınıfının en alt-en ezilen tabakalarından yeniden örgütlenmek ve yoksullukla mücadele edebilmek için çatıya bu sosyal renge vereceklerdir.

"Yönetemeyeceğin yeri baştan karalamak", "erişemeyeceğin ete mindar demek" ve yılların politik ataletin etkisiyle politik ve taktiksel yönelimlerden-açılımlardan azade negatif analizlerde bulunmak ve şeytandan korkmak bizi ancak bulduğumuz yerden daha karanlık bir yere götürür. Proje pozitif eleştirilerle geliştirilmelidir. Bir bütün olarak 12 Eylül öncesi siyaset yapma tarzına ve reel sosyalist tavır alışların yeniden dirilmesine, canlanmasına itiraz etmek gerekir. Çatı aynı zamanda bu itirazın adıdır. Bu yüzden sınıfa biraz da çatıdan bakmak gerekir...